

В. Атаманюк

Материна слюзинка

ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА

Ч. 12.

ГРУДЕНЬ

1938.

ВАСИЛЬ АТАМАНЮК

МАТЕРИНА СЛЮЗИНКА

Різдвяна песа-казка на 3 дії.

В-ВО
"СВІТ ДИТИНИ"
Львів

„ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА“

виходить від 1 січня 1934 щомісяця книжечками
в об'ємі 3-5 аркушів друку, ц. е. 48-80 стор.

На зміст цих книжечок складаються:
байки, казки, історичні оповідання,
описи з життя звірят, мандрівничі
пригоди, сміховинки і спенічні кар-
тини — оригінальні українські та
переклади й переспіви з чужих мов.

Будуть теж окремі книжечки присвячені історії
та географії Рідного Краю.

ВСІ КНИЖЕЧКИ ОБИЛЬНО ІЛЮСТРОВАНІ.

Умови передплати:

Цілорічна на 12 книжечок 5 зл.

Піврічна „ 6 „ 3 „

Квартальна на 3 „ 1.50.

Для Чехословаччини 30 корон; для Румунії 150
леїв; для Америки і Канади 1.50 доляра.

Замовлення посилати на адресу:

ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ“

Львів, ул. Зіморовича ч. 2.

Чековеkonto ПКО. Львів, ч. 503.330.

Чековеkonto ПКО. Прага, ч. 79.575.

06/10
* ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА *

КНИЖЕЧКА: 59.

.....

ВАСИЛЬ АТАМАНЮК

МАТЕРИНА СЛЪОЗИНКА

Різдвяна песа-казка на 3 дії.

Видання друге.

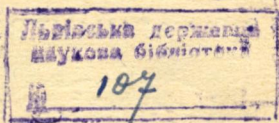
Л Ь В І В

НАКЛАДЕМ WYDAWNICTWA „SWIT DYTUNY“
НАКЛАДОМ ВИДАВНИЦТВА „СВІТ ДИТИНИ“

1 9 3 8.

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

Сценічна картина „МАТЕРИНА СЛЪОЗИНКА“
— дозволена до прилюдних вистав рескриптом Ди-
рекції Поліції у Львові з дня 10. лютого 1925. до
ч. 1329 — та обнята „Списом укр. цензурних пес“ —
під поз. 321.

Z drukarni Wydawniczej Spółki „Diło“, Lwów, Rynek 10.
З друкарні Видавничої Спільки „Діло“, Львів, Ринок 10.

ДІЄВІ ОСОБИ:

МАТИ.

ЮРКО

МАРІЙКА } їх діти.

СТОРОЖ.

1 СНІЖИНКА.

2 СНІЖИНКА.

3 СНІЖИНКА.

1 ХЛОПЕЦЬ.

2 ХЛОПЕЦЬ.

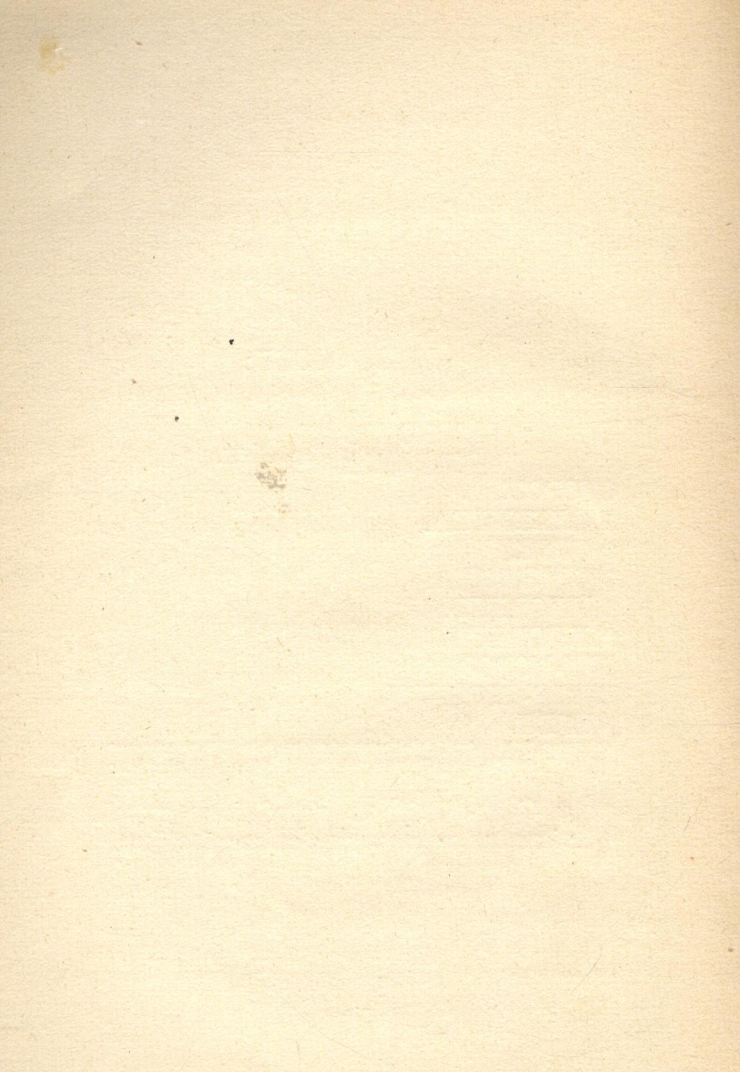
ДІД-МОРОЗ.

ВІТЕР-СТРИБУН.

АНГЕЛ.

ХЛОПЦІ, СНІЖИНКИ, КОЛЯДНИКИ.

Діється у Свят-Вечір на передмістю українського містечка на початку світової війни.

ПЕРША ДІЯ.

Я в а 1.

ЮРКО і МАРІЙКА *лежать на тапчані, прикрившись веретою із головою.*

ЮРКО *(до Марійки)*: Ну, не розкутуйся!

МАРІЙКА: Чого?

ЮРКО: Не висувай голови!

МАРІЙКА: Та чому?

ЮРКО: Треба надихати під верету, щоб тепліше було.

МАРІЙКА: Ой, я душусь!

ЮРКО: Нічого — привикнеш! А коли не надихаємо, то зівсім замерзнемо.

МАРІЙКА: Мені дуже холодно.

ЮРКО: Отжеж я й кажу — не висувай носа, бо одморозиш!

МАРІЙКА: Мені на ноги дме.

ЮРКО: Треба закутати ноги, бо всю верету тягнеш на голову, ніби ногам не треба. *(Закутує їй ноги).*

МАРІЙКА: Ой, не скобочи! *(Пручається).*

ЮРКО: Та хто скобоче? Може я нехотячки.

МАРІЙКА: Хоч і нехотячки, а я не люблю скоботу.

ЮРКО *(бубонить)*: Ти б радше не крутилась, як веретено, той не треба б було мені вставати тебе обкутати та тепло випускати.

МАРІЙКА *мовчить. Тиша.*

ЮРКО: Марійко.

МАРІЙКА: Що?

ЮРКО: Нічого, я тільки так. *(Тиша)*.

МАРІЙКА: Юрку!

ЮРКО: Чого?

МАРІЙКА: Що то шелестить?

ЮРКО: Мабуть миш щось гризе.

МАРІЙКА: Миш?...

ЮРКО: Еге...

МАРІЙКА *(шепоче)*: Юрку, чувш?

ЮРКО: Що? Я нічого не чую.

МАРІЙКА: Тобі не страшно?

ЮРКО: Чого?

МАРІЙКА: Та так.

ЮРКО: Ні. А тобі?

МАРІЙКА: Теж ні...

ЮРКО: Присунься ближче. *(Тиша)*.

МАРІЙКА: Юрку!

ЮРКО: Ну?

МАРІЙКА: Як ти гадаєш, буде в нас сьогодні кутя із маком та медом, чи з цукром?

ЮРКО: Не знаю, чи й кутя буде.

МАРІЙКА: А якже Свят-Вечір і без куті?

ЮРКО: А так. Знаєш, мама були хорі, заробити не могли, а тепер пішли до сусідів, де вони колись робили, за грішми. Як оддадуть, то й кутя буде і ще дещо, а не оддадуть, то й печі не розпалюватимуть.

МАРІЙКА: А давніше в нас була все кутя, були...

ЮРКО: Давніше!... Давніше був наш тато дома, Петро теж був і мама не хоріли... А тепер про тата і звістки нема, Петра забрали на війну, а мама з горя та з журби не виходить із хороби.

МАРІЙКА: Давно ялинка в нас була...

ЮРКО: Петро привозив її на санчатах з ліса.

МАРІЙКА: І свічечок, свічечок було на ній!

ЮРКО: А під ялинкою дарунки були.

МАРІЙКА: В мене раз була лялька із справжнім
волоссям...

ЮРКО: А в мене оловяний вояк.

МАРІЙКА: Я раз дістала чайничок і самовар.

ЮРКО: А я бубон. Справжній барабан.

МАРІЙКА: Хіба таки мама нам сьогодні нічого не
купить?

ЮРКО (*зітхає*): Мабуть нічого.

МАРІЙКА (*виглядає зпід рядна*): Юрку, піди по-
глянь, чи першої зірки не видно.

ЮРКО: Не вилазь! Не вилазь! Ще-ж ясний день! Де
ще твоя зірка.

МАРІЙКА (*позирає на вікно*): Гляди, які гарні,
чудові, квіточки на вікні. Які ж гарні, взорча-
сті. Хто б це так зміг намалювати?

ЮРКО: Дід-Мороз.

МАРІЙКА: Хто?

ЮРКО: Це Дід-Мороз прикрашує вікна в таких
бідних хатках, як наша.

МАРІЙКА: Це той Дід-Мороз, що подарунки при-
носить?

ЮРКО: Еге, той самий, що за ніс щіпає, як вийдеш
на двір.

МАРІЙКА: Ой, я боюся; мене вже щіпає щось за
палець. А він до хати може залізти?

ЮРКО: Чого ж? Він заглядає у вікна, де хата не
топлена, де піч холодна і там малює, малює кві-
точки, аж поки все вікно не покриє сніжин-
ками; тоді крізь щілинки протискається до
хати і все кругом морозить, стинає в лід.

МАРІЙКА: А людей?

ЮРКО: Людей присипляє, присипляє, аж поки вони не заснуть, а тоді він їх заморожує на смерть, що більш не прокинуться.

МАРІЙКА: Ой, як страшно! Чому мама не йдуть вже? Мені так холодно.

ЮРКО: Присунься ближче.

МАРІЙКА: Обніми мене рукою, бо мені здається, що Дід-Мороз до мене доторкується.

ЮРКО (*обнімає її*): Не бійся, дурненька. Дід-Мороз добрий, дітям лиха не робить. Ти ж знаєш, він пильним і чемним дітям приносить подарунки.

МАРІЙКА: Ага! Справді?

ЮРКО: От, бачиш! Нам нічого його боятися. Тая мама скоро прийдуть.

МАРІЙКА: Юрку! А скажи, як ти гадаєш: буде в нас кутя, чи ні?

ЮРКО: Господь його знає.

МАРІЙКА: А ялинка?

ЮРКО: Ні! Ялинки не буде.

МАРІЙКА: Ти як знаєш?

ЮРКО: Ще б не знати; тата нема, Петра нема, хто ж зрубає, або купить?

МАРІЙКА: А Дід-Мороз не принесе?

ЮРКО: Ха! ха! ха! Дід-Мороз! Таких великих подарунків Дід-Мороз не носить.

МАРІЙКА: А чому? Ти ж казав, що пильним та слухняним дітям Дід-Мороз приносить подарунки.

ЮРКО: Хіба ти пильна?

МАРІЙКА: А може ні?

ЮРКО: В школу не ходила.

МАРІЙКА: Бо не було в чім.

ЮРКО: Лекцій не виучувала.

МАРІЙКА: Бо треба було біля мати сидіти.

ЮРКО: Книжку порвала і чорнилом заляпала.

МАРІЙКА: А це ти зробив! Ти кидав снігом і розбив мені в руці каламар так, що всі книжки чорнилом заляпались.

ЮРКО: Винен я, що ти трапилася під руки!

МАРІЙКА: Було не кидати снігом! Тобі не принесе Дід-Мороз нічого.

ЮРКО: Я не сподіваюся. Але як мені не принесе, то й тобі ні, бо ти моя сестричка. А ялинка була б нам усім: і тобі і мені.

МАРІЙКА: Так ось через тебе я не маю дістати ялинки... *(плаче)*. Все через тебе терплю: ти нашкодиш, а я за це покутую.

ЮРКО *(заспокоюючи)*: Ну, не плач, Марійко, може в нас ще буде ялинка...

МАРІЙКА: Ага, буде, коли ти все пустуєш, а пустинам нічого не дає Дід-Мороз.

ЮРКО: Не журись, Марійко, все буде; і ялинка буде, і кутя буде, о... *(в'сінях чути стукіт)*.

МАРІЙКА: Що таке?

ЮРКО: Здається, що мама прийшли.

Я в а 2.

Одчиняються двері, входить мати. З її лиця видно, що нічого не роздобула. Підходить сумно до постелі.

ЮРКО і МАРІЙКА *зіскакують до мами.*

ЮРКО і МАРІЙКА: Мама! мама!

МАРІЙКА: Ми змерзли?

ЮРКО: Як ви довго барились!

МАРІЙКА: Мамо! А в нас буде кутя з медом, чи з цукром?

ЮРКО: Роздобули? *(Мати киває сумно головою).*

МАРІЙКА: І ялинка буде?

ЮРКО *(сумно)*: Ні!

МАРІЙКА: Буде! Буде! Правда, що буде?

МАТИ *(пригортає їх)*: Не знаю, діточки мої.

МАРІЙКА: Мамочко, хоч маленька, а нехай буде.

Якже так без ялинки?

ЮРКО: Ну, Марійко, не докучай мамі. Побачиш!

МАРІЙКА: Так, як позавторік: у хаті тепленько, на столі кутя в мисці, на ялиночці свічечки горять, рибки гойдаються на гилячках, а ми із татком колядуємо... Ах, як гарно було...

МАТИ: Колиб, донечко, був батько, то й цього року так булоб...

ЮРКО: Хоч би Петра пустили до дому...

МАРІЙКА: Ах, гарно було тоді, як татко були дома!

ЮРКО: Вторік хоч Петро був з нами...

МАРІЙКА: І все таки ялинка була і кутя, і вареники і забавочки...

МАТИ: А цього року ми самі осталися... Ні про татка, ні про Петра й вісточки нема...

ЮРКО: Де вони тепер і як вони зустрічають Свят-Вечір?

МАРІЙКА: Мамочко, у них там мабуть теж ні ялинки нема, ні куті.

МАТИ: Може бути, діточки, що й покрівлі над головою нема, як ще живі вони...

ЮРКО: І вони теж тепер згадують нас, споминають про те Різдво, як була в нас ялинка, тепло в хаті, як усі ми разом колядували...

МАТИ: Хоч би дав Господь, щоб живі вони були..

ЮРКО: Мамочко! Як блисне перша зірка, ми будемо дивитися на неї... Там десь далеко і татко і Петро певно її виглядають, думаючи про нас...

МАРІЙКА: Мамочко! Я не хочу ялинки, нехай тільки Дід-Мороз приведе татка і Петра до дому.

ЮРКО: І я не хочу ні ялинки, ні забавок.

МАТИ (*обнімає їх*). Ох, ви маленькі мої, ви потіха моя; без татка нам і свята не святами, життя не життям. Щасливі дітки, що з батьками зустрічають цей день... А ми, чи не на весь вік осталися самі... (*сумує. По хвилі*).

ЮРКО: Мамо! В нас нічого нема сьогодні?

МАТИ: Нічого.

ЮРКО: Знаєш що? Я піду з Марійкою за ялинкою.

МАРІЙКА (*підскакуючи з утіхи*): Підем! Підем!

МАТИ: Господь з тобою! Куди?

ЮРКО: Он у панському саді, куди ми в школу ходимо, цілий ліс ялинок. Я виберу найменшу, найпоганішу. — Що вона йому! В нього багато. А в нас їсти нічого. І продам її та купимо дещо на вечір.

МАРІЙКА: Ні, ні! Я продавати не хочу. Я хочу для себе.

МАТИ: Це ж не гарно! А як тебе піймають, то ще й вибють. Там сторож, як собака, пильно доглядає панського добра.

ЮРКО: Чого не гарно? Я виберу найменшу, найпоганішу, а в нас-же їсти нема нічого...

МАРІЙКА: Тільки для нас, для нас.

ЮРКО: І для нас гільку одламаємо.

МАТИ: На дворі холод, ви замерзнете...

ЮРКО: Ні, не замерземо. Ми бігом.

МАРІЙКА: Ми скоренько.

МАТИ: Тобі й узутися нема що.

МАРІЙКА: Ось твої чоботи. Я зараз *(обувається)*.

МАТИ: Глядіть тільки. Нехай вас Бог береже... Скоро вечір.

ЮРКО І МАРІЙКА: Ми скоро вернемось! *(Виходять)*.

Я в а з.

МАТИ *Хрестить їх у слід і задумується:*

Розбили родину... Присудили на муки і злидні малих і великих... Минають дні за днями... Від них вісток нема. І я тут мучусь, і діти, і все ізза чого?... Свят-Вечір... Серце щемить. Чого ненагадує цей день, вечірня година... Скільки хвилин радісних, щасливих, давно-минулих, здається, на віки минулих... Ніби крізь мряку, крізь сірий туман бачиш усе те, що було і серце кровю обливається, де воно тепер... Ми тут, вони там десь далеко... Линемо серцями одно до одного, а лиха доля нас ділить... Ох, як холодно! *(Здрігається... Діти виходячи, не зачинили дверей. Зачиняє двері)*. Як порожно і сумно... Як сумно і тужно...

(Заслона).

ДРУГА ДІЯ.

Я в а 1.

(Панський садок).

На краю гурток хлопців бавиться та кидає грудками снігу.

1 ХЛОПЕЦЬ: Та годі вже бити снігом, краще забавимосся.

ГОЛОСИ: А справді, що так! — А як? — У що? А в що?

1 ХЛОПЕЦЬ: Та в що ж? А ну-те в Діда-Мороза!

2 ХЛОПЕЦЬ: Як в Мороза, то в Мороза!

ГОЛОСИ: А хто буде Дідом? — Той, хто загадав. — А вжеж, що так! Хто загадав?

1 ХЛОПЕЦЬ: Ну гаразд! Я буду перший Дідом-Морозом. Тільки бережіться, бо я скоро когось спіймаю.

ГОЛОСИ: Гаразд! Гаразд! То ще побачимо!

1 ХЛОПЕЦЬ: Ставайте в коло. (*Хлопці стають*).

ГОЛОСИ: От ми вже й станули. — Починай!

1 ХЛОПЕЦЬ: Я, Дід-Мороз заверуха,
Заморожу ніс і уха...

ХЛОПЦІ: А з нас кожен їх сховає,
Що Мороз їх не спіймає.

1 ХЛОПЕЦЬ: Я, Дід-Мороз заверуха,
Що морозом всюди дмуха,
Не допоможуть жадні штуки,
Заморожу ваші руки.

ХЛОПЦІ: А ми руки попiтремо
Та об поли попiбемо,
І з Мороза дiдуги —
Ми смiємось: хи, хи, хи!

1 ХЛОПЕЦЬ (*хватає 2 ХЛОПЦЯ за руку*). А спiймав! Спiймав! Я казав, що скоро спiймаю. Ну тепер ти далi веди.

2 ХЛОПЕЦЬ: Нiчого, і ми викрутимось.

ГОЛОСИ: Крути не крути, а в коло треба йти!

2 ХЛОПЕЦЬ: Я, Дiд-Мороз заверуха,
Ненавижу я кожуха,
Я всi свити геть продму,
Все морозом я зiтну.

ХЛОПЦІ: Що нам дмуханнiя це враже,
Кожен свитку з нас пiдвяже,
Та ще пiде й гопака, —
Нас мороз не паляка.

2 ХЛОПЕЦЬ: Ой, Дiд-Мороз заверуха,
Добре шию вам подмуха.
Як не шию, йi-же Богу,
Заморожу я вам ноги.

ХЛОПЦІ: Не страшнi морози лютi,
Ноги в нас усiх узутi,
А як змерзнем — затупочем
І з морозу зарегочем.

2 ХЛОПЕЦЬ: Я, Дiд-Мороз заверуха,
Ще не вскочила і муха
У обiйми ледянi —
Дурно дму я цiлi днi.

ХЛОПЦІ: Українська дiтвора
Прожене мороз з двора,
А хто гнати не пiде,
Той морозом сам буде.

(Всі кидаються до 2 ХЛОПЦЯ і хапають його руками за кожушок).

ГОЛОСИ: Хтож останній? — Ніхто? — Комуж бути Морозом? — Он, он дід Іван буде Морозом. Ха, ха, ха! — Дід-Мороз! Дід-Мороз! Ха, ха, ха! *(Розбігаються).*

Я в а 2.

(Вбігає СТОРОЖ із костюром, сердитий, лає дітей).

СТОРОЖ: От іроди кляті, знайшли собі місце де гульбу заводити! По панському саду товчуться замість того, щоб до дому йшли...

ХЛОПЦІ *(зза сцени)*: Ой, Дід-Мороз заверуха,
Що зубами спину чуха, —
Бородою сніг мете,
Панські охляпки жере, —
Шкуру з бідних він дере...

СТОРОЖ: Геть мені звідси, щоб вам заціпило! Щоб ти вечора не діждався один з другим! Бач, як учать тепер у школі, — щоб старого обиджати. Таке молоде, що молоко йому ще на губах необсохло, а воно ось як пащекує, мов щеня. *(Оглядає дерева)*. Напевно ті гаспиди за гілками приходили, може й поломали де. Бо тепер таке завелосся, що не дай Господи. До панського добра пошани не мають. Не встигнеш оглянутися, як усе поцуплять зпід рук. Але не я тоді буду дід Іван, коли сьогодні хто хоч одну гілку звідси вкраде. На місці зарубаю! Доки ще пан паном, то і я буду Іваном. *(Ховається)*. Нехай посміє тільки хто хоч доторкнутися до ялинки — на місці убу.

Я в а 3.

Входять потихеньку, крадьком, ЮРКО і МАРІЙКА, озираються. ЮРКО з сокирою і мотузком.

МАРІЙКА: Юрку! Ой, як мені страшно!

ЮРКО: Тихо!

МАРІЙКА: Краще покиньмо, бо знаєш, як сторож спіймає, то нехай Бог нас рятує...

ЮРКО: Тихше! Все одно!

МАРІЙКА: Він на смерть нас уба.

ЮРКО: Що ж, батько два роки на війні, Петро рік, то я мушу добути гроші на хліб.

МАРІЙКА: Покинь, покинь краще.

ЮРКО: А ти голодна?

МАРІЙКА: О, ще як хочеться їсти!

ЮРКО: Бачиш, як не зрубаєм ялинки, то не будеш їсти ні сьогодні, ні може й завтра.

МАРІЙКА: Роби, як знаєш, але я чогось боюся.

ЮРКО: Ти стань оттам на краєчку і гляди, чи хто не йде, а я буду рубати. *(Добуває сокиру і підходить до дерева).*

МАРІЙКА *(хреститься і молиться)*: Отче наш, котрий є на небі і на...

ЮРКО: Я отсю маленьку, ще й паршиву, за неї навіть дід Іван не буде гніватись...

МАРІЙКА *(тремтить)*: Скоро! Скоро! Тільки скоро... і на землі, хліб наш щоденний дай нам нині і прости нам гріхи наші, як ми прощаєм...

ЮРКО *(рубає)*: Ех!... ех!... ех!...

Я в а 4.

СТОРОЖ *(підкрадається)*.

МАРІЙКА *(запримічує сторожа)*: Ой! Ой!... Юрку!...
(вибігає).

ЮРКО *(рубав)*: Ех... ех.

СТОРОЖ *(кидається до Юрка)*: Ах, ти драбуго! Ти мені за всіх цих харцизяк відпокутуєш! *(Хватає його за ковнір)*.

ЮРКО *(намагається втечи)*: Ой, пустіть, пустіть дядечку!

СТОРОЖ: Я тебе, проклятий гаспиде, тут і зарубаю. Панський сад лізе рубати. Злодії, волоцюги!

ЮРКО: Дядечку... Я... В нас... нічого їсти...

СТОРОЖ: Так при чім тут пан, коли в вас дармоїдів, лінохів, їсти нічого...

ЮРКО: Мати хворіли, а батько й брат на війні.

СТОРОЖ: Знаємо це й чули, стара пісня. Ти кажи, як у тебе піднялась рука на панське добро? Кажи, бо з тебе духа витрушу, що навіть не зіпнеш! *(термосить ним)*.

ЮРКО *(плаче)*: Дядечку, простіть! В нас у хаті холодно, нема не тільки куті, але й хліба нема...

СТОРОЖ: То й вам, ледарям, жити нічого, бо не вмієте заробити на прожиток. Ось я тебе зараз тут головою об пень і кінець!

ЮРКО *(падає на коліна)*: Дядечку, пустіть мене, там мати одна, ще й не зовсім здужають.

СТОРОЖ: Молись! Нехай не посилає дітей на злодійство.

ЮРКО: Дядечку! Ви ж таки не звір, щоб за погане деревце душу загубити.

СТОРОЖ: Глядіть! Ще й вчити мене береться. Та я тебе оцим шнурком прив'яжу до дерева на цілу ніч, щоб ти натішився ялинкою, а тоді ні ти і ніхто більш не полакомиться на панське добро. *(Прив'язує його до дерева).*

ЮРКО: Дядечку, пустіть, мені холодно, я в дрянній кожушині, то замерзну тут.

СТОРОЖ: А ти гадав, що я навіщо тебе тут прив'язую? На пострах усім! *(Оглядається).* Щоби хоч ніхто не побачив.

ЮРКО *(плаче)*: Ой, ой болить! Дядечку, пустіть... пустіть...

СТОРОЖ: От — так! До побачення завтра рано, якщо не замерзнеш. *(Відходить).*

ЮРКО: Дядьку! Дядечку! У вас теж є діти...

Я в а 5.

ЮРКО *(після мовчанки)*: Холодно... Мама дома чекають..., Надіються... Слава Богу, що Марійка утекла... І не буде в нас ні куті, ні ялинки... В хаті холодно... І мене не буде... Тільки мамі журби прибуде... Отсе Різдво... І за віщо? Я лише найменше, найпоганійше деревце хотів зрубати. А їх-же тут так багато, багато! Татку... Коли б ти знав, як ми тут мучимось, ти б кинув ту війну і нам заробив, і на кутю, і на ялинку. Таточку, коли б ти знав там, що робиться з нами! *(Мовчанка)*. Вже не так то й холодно. Починає сніг падати. Хочеться спати. Може в сні не так холодно буде! *(Обсувається на землю і засипляє).*

Я в а 6.

(Сніг падає чим-раз густіший. На сцену вбігають СНІЖИНКИ і співають):

Ми білі сніжинки,
Леленьблі лушпинки,

Граєм,
Літаєм,
Спадаєм,
Вкриваєм

Могили й долинки,
Траву і ялинки.

З водиці краплинок,
Із людських сльозинок,

Із поля,
Із моря,
Із горя
Й бездолля,

Із щастя хвилинок
Родивсь рій Сніжинок.

СНІЖИНКИ: Летить наш дядько Вітер-Стрибун. —
Жене, мов коней цілий табун. Грає, мов бан-
дура на тисячі струн.

І скрізь ми літаєм,
І все ми вкриваєм,

І гори,
І море,
І бори
І горе,

Грязь, кров, де узнаєм,
Собою вкриваєм.

Щоб біло,
Щоб чисто,
Щоб пишно,
Велично
Всюди було...

(Чути свист вітру).

Я в а 7.

(Влітає Вітер-Стрибун).

ВІТЕР-СТРИБУН:

Усюди я дму,
Сніжинки жену,
Сніжинками граю,
Сліди замітаю,
Дороги мету.

В селі рву я стріху, Морозу на втіху, А свитки в дорозі, На лютім морозі, Я рву із плечей В мандрівних людей.	А в лісі я листя, Роскошні намиста Зриваю і нищу, В гілках голих свищу, Сніжинками вю, Що з степу придму.
--	--

СНІЖИНКИ:

Лишіть-же, лишіть-же нас, дядьку, на мить, —
Там місто дримає, там степ уже спить,
І вам, нагулявшись, пора би спочить.

ВІТЕР-СТРИБУН: Я Вітер-Стрибун,
Спочить мені — глум,
Бо я — вічний рух,
І як людський слух
Не вловить мене —
То кажуть: „ущух”...
А вітер все — дме.

СНІЖИНКИ: Лишіть-же нас, дядьку, так ясно кру-
гом. — Зіроньки палають таємним огнем. —
Лишіть-же нас, дядьку, хоч нині — Різдвом, —
Як небо з землею співає псалом.

ВІТЕР-СТРИБУН:

Спочинку ви просите, дивно мені,
Сніжинки — і всеж ви остались земні,
Вам красче в болоті, на шляху лежать,
Ніж сріблом, огнями в проміннях іграть.

СНІЖИНКИ: Ми будем блищати й лежати гуртом.
Мороз, мабуть близько, бо ясно мов дньом.
Покиньте нас, дядьку, ганять хоч Різдвом.

Я в а 8.

(Входить Дід-Мороз).

ДІД-МОРОЗ:

Ледачий Вітер-же сьогодні
Свят-Вечір теж, мабуть, святкує,
Бо десь забився у безодні
І подихає лиш — не дує.

СНІЖИНКИ:

Його прохали ми, дідусю,
Спочити хвильку в своїм русі;
Так ясно, пишно і морозно,
Втішатись святом хоче кожен.

ВІТЕР-СТРИБУН:

Я скрізь замів тобі дороги,
Лишень отут отсі небоги
Прохати стали супочинку.

ДІД-МОРОЗ:

Та вже гаразд, покинь Сніжинки!

СНІЖИНКИ:

Мороз наш батько любий, гожий,
Нехай його, Великий Боже,
Весна по віки не трівожить.

ДІД-МОРОЗ:

Але я чую, що не все ще
У лід тут стялося морозом,
І ти-б пронюхав своїм носом,
Де тепла кров в кому тут бє ще.

ВІТЕР-СТРИБУН:

Десь тут?... Не знаю.
Я пошукаю... (шукає)

В кому все ще
Тепла кров плеще.
(Находить Юрка).

Що за причина?!
(Всі відступають).

ДІД-МОРОЗ:

Ось й є дитина.

ВІТЕР-СТРИБУН:

Вся кожушина
На ньому в латах —
Дуть не багато.

ДІД-МОРОЗ:

Щоб не було тепла довкола,
Щоби і в нього кров захолола,
Я ледяними подму устами
І цей хлопчина жить перестане.

(Захожується заморозити Юрка. СНІЖИНКИ переглядаються, одна ломить мовчки руки).

І святкувать я сьогодні зможу,
Коли хлопчину тут заморожу;
Бо в мене свято справжнє буває,
Як життя людське геть завмирає.
(Хоче дути).

1 СНІЖИНКА:

Стійте, дідусю!

ДІД-МОРОЗ:

Стій! Хай нагнуся...

1 СНІЖИНКА:

Стійте, ох, стійте! Я вас благаю.
Не убивайте. Його я знаю.

ДІД-МОРОЗ:

Його ти знаєш?

ВІТЕР-СТРИБУН:

От тобі маєш!

СНІЖИНКИ:

Слухайте, сестрон:ки, що за новина. —
Гляньте лиш, сестроньки, що за дитина?

І СНІЖИНКА:

Я, дідусю, сніжинка,
Материна льозинка;
Його мати убота,
А батенько у Бога,
А брат його на війні,
Самі вони — у біді.
І сьогодні на Різдво
Їсти у них нічого,
Ні ялинки, ні куті, —
У важкій вони біді.
Мати довго хоріла,
Заробити не встигла,
А дітки її малі,
Так марніють у білі.
І щоб хліба придбати,
То ялинку продати,
Хтів хлопчина на базар,
Але панський сторож-псар,
Припняв його до пенька —
Лиш сестричка утікла.
Мати кинулась шукать,
Хоч їй сил нема й стоять,
Мати гірко ридала
І сльозина упала...
І материна сльозинка,
Це я тепер — Сніжинка.
І я молю тебе, благаю,
Не убивай його до краю.

2 СНІЖИНКА:

Ах, і я про нього чула.
Я краплинка поту була
В його батька на чолі,
Як вмирав він на війні.
В нього кров текла з грудей,
А він молився за дітей...

3 СНІЖИНКА:

А я з того потічка,
Де брат цього хлопчика
Йде по воду кождим днем
Під гарматним там огнем
Для офіцера свого...

1 СНІЖИНКА:

Ах, який-же жаль його. — Ах, який-же жаль
хлопчини. — Привязаний до ялинки. — При-
вязаний? Справді так! — Який гарний це козак.

ДІД-МОРОЗ:

Материна сльозинка
Завжди долю вяже,
І оцей хлопчина
Не лиш не поляже,
А ще із дарами
Повинен вертати
З ялинкою д'мамі —
Свят-Вечір витати.
Бо матірні сльози,
Благання німії
І груди без серця
Вразять ледяніі.

2 СНІЖИНКА: Спасибі, дідусю могутний і мудрий!

3 СНІЖИНКА: Ми хлопця розв'яжем, дарунків на-
носим.

1 СНІЖИНКА: Я бачила санки онтам на дорозі. (*Вибігає*).

СНІЖИНКИ: Ялинку зірками для нього вберемо. —
З промінів віночки на неї сплетемо. — Яку-ж
то ми радість рідні принесемо!

1 СНІЖИНКА: А ось привезла я санчата.

(*Сніжинки підносять Юрка і кладуть його на санки*).

СНІЖИНКИ: Скоріше, скоріше хлопчину до хати!

ДІД-МОРОЗ (*до Вітра*):

Зломи ялинку й на санчата,
Положимо біля хлопяти,
У мене візьмемо подарки
Й одвеземо до дому шпарко!

СНІЖИНКИ:

Ми подаруночки візьмемо —
Й до хати швидко одвеземо.

(*Вітер ломить ялинку і кладе її на санки, поруч
Юрка*).

СНІЖИНКИ:

І якже раді будуть діти!
Чи-ж зорям в небі не радіти?...
Тиша і свято в вишині,
Спокій і щастя на землі.

ВІТЕР-СТРИБУН (*воркоче*):

І скільки рвеш, і дмеш, розносиш
Проклони, сльози і благання,
А знищити всеж не можеш
Те матірне душі бажання.

ДІД-МОРОЗ:

Ти все розносиш без розбору,
Твоїм завданням тільки рух,

А треба зважити під пору
Й на те, що мовить вічний дух.
І щоб не віяв ти все даром
І вжив хоч раз на добре сил,
Так дми в санчата повним паром,
Жени до дому без вітрил.

(Вітер починає посувати санчата).

СНІЖИНКИ *(співають коляду: „Небо і Земля” і поволі сходять зі сцени. Якийсь час сцена залишається пуста, а зза сцени несеться чимраз тихше пісня Сніжинок. На сцену входить АНГЕЛІ з зіркою над чолом цілий в білому одязі з великими крилами і під тихий звук мурмуранда коляди Сніжинок — говорить):*

В Різдвяну нічку —
Святу, веселу —
Ходить Ісусик
По наших селах
І де дитина
Добра у неньки —
Стає в віконці
Ісус маленький:
Благословить там
Тиху хатину —
Тиху хатину
Й добру дитину.

А як сирітку
Бідну побачить,
Що у куточку
Гіренько плаче —

Кладе на неї
Рученьку ясну
І вже в сирітки
Увесь біль гасне.

Потім Ісусик
Іде на ниви
Й благословить їх
На гарне жниво:
„Сійся, родися
Жито, пшениця,
Жито, пшениця —
Всяка пашниця!”
Й зерна надії
Засіва всюди
На гарне жниво
За пильні труди...

Ходить Ісусик
По наших селах
В Різдвяну нічку —
Святу, веселу...

*(Ангел зникає, пісня-мурурандо за сценою втихає,
а завіса скоро опадає).*

ТРЕТЯ ДІЯ.

(Обстановка та сама, що в 1-ій дії).

МАРІЙКА: Вже вечоріє... Що він з ним зробить? Поганий той дідуган... І мами нема... Чи вони знайдуть Юрка? Бідний Юрко... Була-б у нас кутя і хліб... Ох, як хочеться їсти... А чи скоро буде зірка?... *(Біжить до вікна)*. Ну, та що з того? І зірка буде, а куті все одно нема... А їсти все одно нічого... Ой, мамочко, ой таточку. *(Плаче)*. Нема нічого. Як страшно. О! Зірка! Зірка! Багато. Які гарні, блискучі, мерехтять, як свічечки на ялинці... Вже Свят-Вечір. Колись ми сідали тепер за стіл, татко бажав нам здоровля, щастя і ми всі брали ложками куті із одної миски... Татко бажав, щоб ми так само й друге Різдво зустрічали... А ми от як зустрічаєм... Яка кутя була солодка. *(Плаче)*.

(На дворі з далека чути коляду).

Бог предвічний
Народився,
Прийшов днесь
Із небес,
Щоби спасти люд увесь
І утішився.

(Підбігає до вікна): Колядують! Колядують!...

Так ми колись колядували... Я не вмію... Коли-б татко, то заколядувалиб... *(Слухає і засипляє).*

(На дворі колядують далі).

Сповістив це
Ангел Божий,
Наперед пастирям,
А потім звідарям
І земним звірям...

Я в а 2.

(Тихо, відчиняються двері, Дід-Мороз і Вітер вносять Юрка і прибрану ялинку, Сніжинки ставлять її на переді сцени і ще прикрашують її; Дід-Мороз складає подарунки).

ДІД-МОРОЗ *(кладає дарунки):*

Ми різних подарунків діткам надаємо:
І одежі, й ласощів й їжі.

СНІЖИНКИ:

А ми тут ялинку в квітки приберемо,
Повішаєм прянички свіжі.

ДІД-МОРОЗ:

Та краще усіх забавок цих і їжі,
Їм книжку дамо для науки,
Бо невченому жити у світі найгірше...
Життя — одне горе і муки.
Дамо „Кобзаря” їм, те святе слово,
Щоб вчилися, як Матір любити
І як шанувати свою рідну мову —
Як важко без матері жити.

СНІЖИНКИ:

Ялинка убрана і свічечки вже горять,
Скорше, сестрички, нам слід поспішати.

ВІТЕР-СТРИБУН:

Я краще-б раз махнув полою
І все покрилось би пільмою.

ДІД-МОРОЗ:

Тихше, Вітер-Стрибунець!
Не тривож ти їх серцець,
Хай діточки тихо сплять,
І хай сни чудові снять.
Молодість в людей одна,
Та й ту нищить їм війна.
Хай-же діти без турбот
Виростають у народ,
Бо їх край — одна руїна —
Їх чекає Україна.

СНІЖИНКИ (*хором*):

Їх-же край — одна руїна —
Їх чекає Україна.

ДІД-МОРОЗ:

Тихше! Тихше! Тихше! Цить!
Шумом їх ви не будіть.
Дайте діткам спати й спати,
Поки прийде тут їх мати.
Шумом їх ви не будіть,
Тихесенько виходіть. (*Всі виходять тихо*).
(*Вітер дує — двері самі одчиняються*).

Ви, діти, може в сні
Дивуетесь сьому:
Що якже це мені,
Що любить лиш зиму,

У голову прийшло
Дарунків вам давать
І з ліску у село
Саночками тягать?
Так знайте! — Я Мороз,
Я Дід-Мороз правдивий,
Що все у лід я тну,
Кого й що попаду,
Ніхто не вийде живий,
Тебе-ж пустив — ну щож —
Тому, що я мороз —
Мороз я не чужинський,
Я Дід-Мороз український. (*Виходить*).

Я в а з.

(*Двері відчиняються і входить МАТИ*).

МАТИ: Господи! Невже він дома?

Чи в своїй я хаті?

МАРІЙКА (*прокидається*): Мамо! У нас ялинка?

ЮРКО (*прокидається*): Мамо, це не сон?

МАТИ: Звідкіля це все?

МАРІЙКА: Пряники! Пряники ось! І забавки!

ЮРКО: Це Дід-Мороз! Дід-Мороз приніс, подарував і мене не заморозив. Мені здавалось, що це був сон.

МАТИ (*іде і сідає*): Це мабуть хтось замерзлого найшов, привів і обдарував. Невже є ще добрі люди? (*Задумується*).

МАРІЙКА: Кому Дід-Мороз приніс: тобі чи мені?

ЮРКО: І тобі і мені, бо обоє ми ходили по ялинку.

МАРІЙКА: Обоє! Обоє! (*Оглядають забавки*).

ЮРКО: Мамо. І кутя є. Давайте вечеряти.

МАРІЙКА: І коялдувати будемо...

МАТИ: Гаразд! Гаразд, мої голубята! І вечеряти будемо і колядувати. (*Обнімає їх*).

Я в а 4.

(*Під вікнами хати колядують колядники коляду: „Нова радість стала”. В хаті всі заслухані в звук пісні. Проспівавши одну строфу — колядники входять до хати*).

КОЛЯДНИКИ (*входять*): Христос раждавсь! Можна заколядувати?

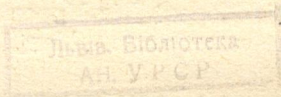
МАТИ: Славіте Його! Будьте ласкаві.

ЮРКО (*кидається до хлопців*): Заколядуймо!

МАРІЙКА (*до дівчат*): Якої? Якої?

(*Колядники колядують, показують „Вертеп”*).

К І Н Е Ц Ь.

КАТАЛОГ „ДІТОЧОЇ БІБЛІОТЕКИ“

Найновіші видання:

	Зол.
186. Микола Погідний: Байки для дітей	0·60
187. Теодор Курпіта: В дитячому садку	0·30
188. Степан Король: Школярник Маркіян	0·30
189. Остап Грицай: Щуролов з Гамельн	0·40
190. Антін Лотоцький: Козак Байда	0·70
191. Роман Завадович: Покарані калатьки	0·60
192. Степан Король: Згода буде	0·40
193. Антін Лотоцький: Княжна Галиця	0·30
194. Микола Ваврисевич: В Різдвяну Ніч	0·60
195. Михайло Середа: Гриць Попсуйшапка	0·40
196. О. Підгірський: Як Ромчик став пластуном	0·30
197. Конст Малицька: Вифлеємські діти	0·25
198. „ПРИГОДИ МОРЕПЛАВЦЯ СІНДБАДА“	0·90
199. Франц Коковський: Сірі герої	0·70
200. Петро Мерчук: Ромків щоденник	0·25
201. Г. Хр. Андерсен: Цісарський соловій	0·25
202. Петро Мерчук: Папоротин цвіт	0·50
203. Вуйко Славко: Пригоди дядька Прохора	0·30
204. „АЛЯДИН І ЧАРІВНА ЛЯМПА“	0·70
205. Микола Погідний: Гетьманська булава	0·30
206. Олена Цегельська: Байки і казки	0·60
207. Вуйко Владко: Пригоди Юрчика, часть II.	0·80
208. Михайло Таранько: Звірячі пригоди	0·60
209. Захар Топеліус: Оповідання і перекази	0·60
210. Маріон Л. Адамс: Африканські казки	0·60
211. Адріян Кашенко: На руїнах Січі	0·25
212. Франц Коковський: Юнацькі серця	0·60
213. Юра Шкрумеляк: Чародійний кінь	0·40
214. Данель Дефо: Робінзон Крузо, ч. II.	0·80
215. Редіард Кіплінг: Казочки та сторійки	0·60
216. Антін Лотоцький: Хрест над Дніпром	0·50
217. Авенір Коломиєць: Казка темного бору	0·90
218. Петро Мерчук: Чванько	0·25
219. Михайло Таранько: ВЕСЕЛИЙ ВЕЧІР	1·50
220. Антін Лотоцький: Від Ля Пляти по Янди	0·60
221. Вуйко Владко: Пригоди Гава	0·25
222. Р. Завадович і Ю. Шкрумеляк: Два вертепи	0·25
223. Казимир Конарський: Соняшні оповідання	1 00

ДАЛЬШІ КНИЖЕЧКИ В ДРУКУ.

(1986)

107

„СВІТ ДИТИНИ“

ілюстрований журнал для дітей.

Виходить від 1919 року під редакцією

МИХАЙЛА ТАРАНЬКА.

На зміст кожного числа складаються:
байки, казки, оповідання, сміховинки, за-
бави, іграшки, пісні і різноманітні загадки.

Велика скількість образків.

Заряди Шкіл, Виділи Читалень і Кооператив
в цілім краю нехай масово передплачують
цей дитячий орган, щоби в той спосіб допомогти
Видавництву до побільшення обему і змісту цього
журналика та до його загального поширення.

Умови передплати:

На цілий рік у краю	4 зол.
Для Чехо-Словаччини	25 К. ч.
Для Румунії	150 леїв.
Для Америки й Канади	1 дол.
Для Аргентини	4 пези.
Для Бразилії	20 мільр.

Поодиноке число коштує 40 сотників

Замовлення слати на адресу:

ВИДАВНИЦТВО: „СВІТ ДИТИНИ“

ЛЬВІВ, ул. Зіморовича ч. 2

РЛ 107

В. Атаманюк

Материна слюзянка